

Koulutusta kielisuihkutukseen

Kielirikasteinen opetus ja kielisuihkutukset ovat tulossa esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmiin. Jyväskylässä tarjotaan päiväkotien ja koulujen henkilökunnalle kielisuihkutukseen valmistavaa täydennyskoulutusta.

TEKSTI JA KUVA JOHANNA SIEVÄNEN

Vuonna 2016 voimaan astuvan esiopetuksen opetussuunnitelman perusteissa puhutaan kielirikasteisesta opetuksesta, josta alle 25 prosenttia tapahtuu vieraalla kielellä. Uuden perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa puolestaan mainitaan kielisuihkutus eli ennen varsinaista kieltenopetusta järjestettävä toiminta, jossa oppilaat tutustuvat vieraisiin kieliin leikkien, laulujen ja pelien kautta. Kielisuihkutusta voi järjestää kuka tahansa monikielinen henkilö – järjestäjän ei siis tarvitse olla kieltenopettaja.

Jyväskylässä suihkutellaan

Jyväskylässä käynnistettiin syksyn 2015 alussa Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama Kielikylytoiminnan laajentaminen -hanke, jonka tarkoituksena on saada kielirikasteinen opetus osaksi kaupungin esiopetusta sekä koulujen aamu- ja iltapäivätoimintaa. Osa Jyväskylän koululaisista on päässeet osallistumaan eri kielten kielisuihkutukseen jo vuodesta 2010. Nyt käynnissä olevan hankkeen avulla halutaan tarjota kielisuihkutusta yhdenvertaisesti koko kaupungissa.

Kielisuihkutusta järjestetään jokaisessa esikoulussa ja aamu- ja iltapäivätoiminnan toimipisteessä yhden lukukauden ajan. Opetuksesta vastaavat kolme päätoimista kielisuihkutusopettajaa ja sivutoimisesti kolme kieltenopettajaa. Kielisuihkutuskielinä ovat saksa, englanti, ruotsi, espanja, venäjä ja ranska.

Hankkeen päätavoitteena on täydennyskouluttaa päiväkotien sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilökuntaa pitämään kielisuihkutusta, jotta kielirikasteinen toiminta jatkuisi jokaisessa toimipisteessä myös tulevaisuudessa. Täydennyskoulutus viedään henkilökunnan toimipisteisiin ja arkeen. Syyslukukauden 2015 aikana täydennyskoulutuksen kielisuihkutukseen sai 130 lastentarhanopettajaa ja koulunkäynnin ohjaajaa. Koulutusjakson jälkeen kielisuihkutuksen toteutumista seurataan puolivuositaisella kyse-

lyllä. Henkilökunta on otettu mukaan kielisuihkutukseen, sen suunnitteluun ja toteutukseen.

Maskotit apuna kielituokioissa

Kielisuihkutuksella tarkoitetaan lyhyitä tuokioita, joissa vieraaseen kieleen ja kulttuuriin tutustutaan mukavan puuhastelun kautta. Kieltä opitaan leikkien, pelien ja askartelun lomassa. Tuokioiden aikana on hyvä tarjota oppilaille mahdollisimman paljon tilaisuuksia kuulla vierasta kieltä mutta myös rohkaista oppilaita puhumaan vierasta kieltä itse. Kielen puhuminen voi joistakin lapsista tuntua jännittävältä, mutta laulaessa tai leikin tiimellyksessä jännitys useimmiten unohtuu. Metodeina käytetään varhaiseen vieraan kielen opetukseen soveltuvia työtapoja.

Yksi hyväksi kokemani keino oppilaiden innostamiseksi ja rohkaisemiseksi on ottaa opetukseen maskotti, esimerkiksi käsinukke tai pehmolelu, jonka ympärille kielisuihkutus rakentuu. Maskotti voi kertoilla kohdekielellä maansa kulttuurista ja eri aihepiireistä sekä tutustua lapsiin kyselemällä heidän nimiään, ikäänsä ja kuulujaisia. Omien kielisuihkutusryhmiensä oppilaat kyselevät usein heti saapuessani, missä on saksalainen jänis Hans tai englantia puhuva Fiona-kettu.

Parin kielisuihkutuskerran jälkeen päiväkotien ja koulujen pihilla voi jo kuulla tervehdyksiä ja lauluja vieraalla kielellä. Minua ilahduttaa, kun päiväkodille tai koululle saapuessani vastassa olevat oppilaat tervehtivät ”Good morning” tai ”Guten Morgen” ja lähtiessäni perässä kaikuvat ”Bye bye” ja ”Tschüß”. Mukavaa on myös kuulla, että lapset ovat omatoimisesti leikkineet esimerkiksi kapteeni käskee -leikkiä vieraalla kielellä kielisuihkutustuokioiden ulkopuolella tai opettaneet vierasta kieltä kotona sisaruksilleen tai vanhemmilleen.

Vahvuudet käyttöön

Kielirikasteisuus voi näkyä toiminnassa monella eri tavalla. Toteutuksessa kannattaa hyödyntää niin ohjaajan kuin

Huhtasuon päiväkodin esikoululaiset tutustuvat kuvakorttien avulla englannin kieleen.

lastenkin vahvuuksia ja kiinnostuksenkohteita. Tärkeintä on, ettei asiaa ajattele liian vakavasti tai monimutkaisesti. Kielirikasteisuutta voi lisätä ryhmän toimintaan esimerkiksi siten, että lauletaan syntymäpäiväsankareille onnittelulaulu myös kielisuihkutuskielellä tai että opetellaan yhteinen ruokaloru, joka tulee osaksi ruokailuun valmistautumista. Ryhmän kanssa yhdessä voidaan keksiä oma laulu tai loru jonkin aihepiirin sanoista.

Seinille voidaan maalata taidetta tai askarrella lappuja, joissa ovat esimerkiksi numerot tai värit vieraalla kielellä. Numeroita voi harjoitella useissa eri tilanteissa. Voidaan vaikkapa laskea, kuinka monta lasta on paikalla, tai pitää taukojumppaa ja laskea samalla yhteen ääneen. Värejä voidaan etsiä yhdessä luokahuoneesta tai ulkoa, ja niiden nimiä voidaan toistaa yhdessä vieraalla kielellä.

Monet lapsille tutut leikit voi kääntää vieraalle kielelle. Lapset voivat hyvin osallistua toiminnan suunnitteluun. He voivat keksiä, kuinka hippaleikkiin voitaisiin yhdistää vierasta kieltä, tai piirtää lempiasioitaan ja selvittää yhdessä ohjaajan kanssa, mitä ne ovat vieraalla kielellä.

Lapset oppivat kieltä

Kielisuihkutusopettajana toimimisen lisäksi olen tutkinut lasten kokemuksia kielisuihkutuksesta saksan ja englannin pro gradu -tutkielmissani. Niiden tuloksista käy ilmi, että lasten kokemukset kielisuihkutuksesta ovat pääasiassa positiivisia. Lapset kokivat ja osoittivat oppineensa vierasta kieltä jo 10 kielisuihkutuskerran jälkeen.

Yleensä lapset innostuvat erityisesti toiminnallisista harjoituksista ja lauluista ja kyllästyvät, jos heidän täytyy vain istua hiljaa paikoillaan. Kielisuihkutuksessa keskeistä onkin toiminnallisuus ja oppimisen sitominen arkipäivän tilanteisiin. Parhaassa tapauksessa kielisuihkutus on lapsille mielekäästä toimintaa, jossa myös heidän omat toiveensa otetaan huomioon ja kieltä opitaan kuin huomaamatta. Kielisuihkutuksen järjestäminen voi olla myös kielisuihkuttajalle tilaisuus oppia uutta yhdessä lasten kanssa.

Kielisuihkutuksen tarkoituksena on, että lapsille jäisi positiivinen kuva vieraista kielistä ja niiden oppimisesta. Parhaassa tapauksessa kielisuihkutukseen osallistuminen innostaa heitä opiskelemaan vieraista kieliä tulevaisuudessaakin, esimerkiksi valitsemaan vapaaehtoisen A2-kielen. Esikouluryhmissä ja aamu- ja iltapäivätoiminnassa järjestettävällä kielisuihkutuksella voidaan kuitenkin tavoittaa myös ne oppilaat, jotka eivät tule opiskelemaan koulussa valinnaisia kieliä.

KIRJOITTAJA

Johanna Sievänen toimii kiertävänä kielisuihkutusopettajana Jyväskylän kaupungin sivistyksen toimialalla. Lisätietoja hankkeesta ja ideoita kielisuihkutuksen järjestämiseen on koottu osoitteeseen <https://peda.net/jyvaskyla/kielisuihkutus>.